

TUNTISUUNNITELMAN TEEMA: TURVALLINEN KOTI

Vinkkejä vapaaehtoisille

Tämän oppitunnin varsinaisena teemana on perhe- ja lähisuhdeväkivalta, jota lähestytään turvallisuuden näkökulmasta. Tavoitteena on auttaa opiskelijoita tunnistamaan ja sanoittamaan väkivalta sen eri muodoissa ja kannustaa hakemaan apua tarvittaessa. Ryhmien käytössä on aiheeseen liittyvä esitys, joka voidaan käydä läpi esimerkiksi yhteisessä aloituksessa. Esityksen voi myös tulostaa ja ryhmät voivat halutessaan muokata sitä. On hyvä muistaa, että ryhmässä voi olla opiskelijoita, joita aihe koskettaa tai on koskettanut. Siksi kannustamme vapaaehtoisia pohtimaan ensin yhdessä, miten tätä teemaa kannattaa käsitellä juuri omassa ryhmässä. Teema voi olla haastava, mutta siitä puhumista ei tulisi pelätä -tämä tieto on ensiarvoisen tärkeää oppijoillemme, niin naisille kuin miehille.

Sivu 1 (aloitussivu)

Ennen esityksen aloittamista opiskelijoita voi johdattaa aiheeseen esimerkiksi kysymällä, millainen on turvallinen koti. Vastauksia voidaan kirjoittaa ylös – myös ne, jotka eivät varsinaisesti liity päivän teemaan (palovaroittimet ym.). Päivän teemasta kysymällä saa jo tietoa siitä, kuinka opiskelijat aiheeseen suhtautuvat ja mitä siitä nousee ensimmäisenä mieleen.

Sivu 2 (turvallinen koti)

Tässä kohtaa voit johdatella teemaan kertomalla, että palovaroittimet ym. ovat tärkeitä, mutta turvallisuutta on myös se, että ihmisillä on hyvä olla. Voit kertoa, että kaikki eivät ole tietenkään aina iloisia, mutta tärkeää on esimerkiksi se, että ei tarvitse pelätä.

Sivu 3 (turvallinen koti)

Tässä kohtaa voit kysyä, mitä kodissa voi pelätä.

Sivu 4 (ongelmia kotona)

Tässä voit aloittaa riitelystä ja kertoa, että kaikissa kodeissa ja parisuhteissa on riitoja. Se on normaalia. Kannattaa näyttää kuvasta lapsi, joka on pariskunnan keskellä. Jos kotona on lapsia, niin kannattaa muistaa, että lapsi kuulee ja näkee sen ja hänelle voi tulla siitä paha olo.

Fyysiseen väkivaltaan siirtyessä voit kertoa, että tällaista on joissain kodeissa, mutta se on ehdottomasti väärin ja myös rikollista. Ketään ei saa lyödä, potkia, tukistaa jne.

Henkiseen väkivaltaan siirtyessä voit kertoa, että väkivalta ei aina näy ulospäin. Väkivallasta ei jää aina mustelmia. Henkinen väkivalta on esimerkiksi haukkumista ja pilkkaamista. Joku voi sanoa koko ajan, että olet huono ihminen. Henkinen väkivalta on myös väärin. Joskus voi olla ensin henkistä väkivaltaa ja sitten fyysistä.

Sivu 5 (ongelmia kotona)

Tässä kohtaa voitte katsoa yhdessä kuvaa ja miettiä, mitä siinä tapahtuu. Mies käskee naisen tietylle paikalle, nainen ei halua ja taustalla on muita ihmisiä. Keitä he ovat? Miehen isä tai veli?

Voitte pohtia, mitä tarkoittaa kunnia (*honour*). Selkokielellä se tarkoittaa sitä, että on ylpeä jostain, esimerkiksi omasta perheestä tai suvusta. Se on jollekin todella tärkeä. Myös sen maine on tärkeä, eli mitä muut perheestä tai suvusta ajattelevat.

Kunniaväkivalta (*honour related violence*) tarkoittaa selkokielellä sitä, että perheen tai suvun (usein miespuoliset) henkilöt ovat väkivaltaisia, kun puolustavat perheen tai suvun kunniaa. Väkivalta kohdistuu usein perheen tai suvun naisiin ja tyttöihin. Se voi olla myös uhkailua ja rajoittamista (ei saa mennä pois kotoa, puhelin otetaan pois ym.) Ihminen ei ole tuolloin vapaa.

Sivu 6 (mikä on normaalia, mikä on "ok")

Tässä kerrataan opittuja käsitteitä. Riitely on normaalia ja kotona pitää saada olla eri mieltä asioista, mutta kunniaväkivalta, fyysinen väkivalta ja henkinen väkivalta on aina väärin ja ne voivat olla myös rikoksia.

Sivu 7 (turvallinen koti lapselle)

Tässä voit kertoa, että myös lapsilla pitäisi olla kotona turvallinen olo ja kaikenlainen väkivalta lasta kohtaan on väärin. Suomessa se on myös kielletty laissa, se on rikos.

Sana "kuritus" voi olla monelle uusi. Tässä on hyvä kertoa, mitä eroa on käsitteillä "pitää kuria" ja "kurittaminen". "Pitää kuria" on normaalia ja kuuluu lapsen kasvattamiseen. Kurittaminen on väärin ja Suomessa kiellettyä. Kurittaminen on väkivaltaa.

Voit näyttää havainnollistaen, mitä tarkoittaa tukistaminen, luunappi, töniminen tai piiskaaminen. Voit myös kertoa, että lastakaan ei saisi haukkua (kuten aikaisemmin mainittiin, se on henkistä väkivaltaa).

Sivu 8 (seksi)

Tässä voit sanoa, että voi olla myös seksuaalista väkivaltaa. Esimerkkinä

raiskaus, mikä tarkoittaa sitä, että on seksiä, vaikka toinen ei halua. Jokaisella on aina oikeus sanoa ei – myös avioliitossa ja parisuhteessa.

Sivu 9 (väkivalta)

Tässä voit kertoa, että uhri on se, jolle tehdään väkivaltaa. Tekijä tekee väkivaltaa. Apua saa monesta paikasta. Suomessa apua voi myös saada mies tai nainen, joka on väkivaltainen. Häättilanteessa täytyy aina soittaa hätänumeroon 112.

Sivu 10 (et ole yksin)

Tässä voit kertoa, että väkivalta on Suomessa iso ongelma. Sitä on monessa perheessä ja kaikenlaisissa perheissä. Voit sanoa vielä uudelleen, että Suomessa väkivaltaan saa myös apua monesta eri paikasta. On tärkeää kertoa asiasta jollekin. On tärkeää myös auttaa ystävää, jos hänen kotonaan on väkivaltaa. On tärkeää puhua. Poliisi ja turvakoti suojelee, ettei väkivallan tekijä pääse enää tekemään sitä. Suomessa poliisiin voi myös luottaa.

Ensi- ja turvakotien liiton jäsenyhdistykset ylläpitävät suurinta osaa turvakodeista ja ne tunnistaa tällä sivulla olevasta logosta. Muutamia muitakin on ja voit tarkistaa oman kuntasi tai lähimpänä olevan turvakodin ja sen yhteystiedot täältä: <https://thl.fi/fi/palvelut-ja-asiointi/valtion-sosiaali-ja-terveydenhuollon-erityispalvelut/turvakotipalvelut/turvakodit/turvakotien-yhteystiedot>

Sivu 11 (turvallinen koti kaikille)

Tässä johdatellaan kohti lopetusta. Olisi hyvä, jos esityksen voisi päättää positiivisesti, teemasta huolimatta. Tässä voit kertoa, että te kaikki vapaaehtoiset toivotte, että kaikilla opiskelijoilla olisi turvallinen koti. Että siellä olisi kaikilla turvallinen ja hyvä olo.

Sivu 12 (apua)

Yhteystietosivu. Jos mahdollista, tämän sivun voisi jakaa kaikille (mutta ei välttämättä ole tarpeen jakaa koko esitystä). Halutessanne voitte myös tulostaa Kriisikeskus Monikan ja Turvakoti Monan esitteitä jaettavaksi. Kielinä suomi, arabia, englanti, venäjä, ranska, somali, sorani, thai. Ne löytyvät tältä sivulta: <https://monikanaiset.fi/apua-vakivaltaa-kokeneille/erikieliset-esitteet/>.

Esityksen jälkeen olisi hyvä jatkaa oppituntia kevyemmällä aiheilla, esim. yleisesti koti-teemaan liittyen.